

Baka István

Isten a városban

avagy a Csodaszarvas pusztulása

1.

- GÁBRIEL: Dicsőség a magasban Istenünknek!
MIKHÁEL: *unottan*. Dicsőség... Egyébként felesleges strapálni magad a stréberkedéssel; az öreg nincs bent.
- GÁBRIEL: Meglépett megint?
Múltkor is elmaradt a megbeszélés. Így aztán nem csoda, hogy elveszett a játszma, ám ahogy öregszik, egyre csöknyösebb, már nem hallgat miránk.
- MIKHÁEL: Mit tegyünk, egyelőre ő az Isten.
GÁBRIEL: *épésen*. Te biztosan tudnál ajánlani valaki jobbat – mondjuk, tenmagad.
- MIKHÁEL: Nekem nincsenek ily ambícióim, de érted már nem tenném tűzbe a szárnyam, ahogy nyüzsögsz körötte folyton...
- RÁFAEL: Mikháel és te, Gábrriel, te is, szégyelljétek magatokat! Miért személyeskedtek? Egyikötöknek sem fordulhat meg a fejében, hogy közülünk akárki is az Úr trónjára törne.
- GÁBRIEL: Nyugodj meg, Ráfael; terád nem is gondoltam...
- RÁFAEL: Úgy, tehát a besúgóid nem szaglászta ki semmit? Nem csodálom, az én lojalitásom foltatlan, míg a tiédhez férhet némi kétség.
- MIKHÁEL: Most meg ti kaptok össze. Hagyjuk ezt nyugodtabb órákra, hisz az utódlás kérdését egyszer...

RÁFAEL: *felháborodottan.* Távozz tőlem, Sátán!
A mi Urunk örök s mindenható.
MIKHÁEL: Jó, jó, vicceltem. Nem kell mellre szívni
mindent azonnal. De azért ne túlozd
el a műfelháborodást – a jó
színész is tudja, meddig mehet el...
GÁBRIEL: Javaslom, térjünk át a napirendre!
De még előbb tisztázzuk, hol van az
öreg, s mit művelhet megint? A mennyen
kívüli hírszerzés a te reszortod,
Mikháel, – sikerült nyomon követni?
MIKHÁEL: Imént jelentett épp az angyalom,
akit utána küldtem. Istenünk
egy közép-európai, talán
magyar kisváros, Sárd utcáit járja,
mint öreg koldus, még kéreget is...
GÁBRIEL: Mit, kéreget?
MIKHÁEL: Ez hozzátartozik
a választott image-hez.
GÁBRIEL: De még mindig nem értem, mit keres
abban a koszfészekben?
MIKHÁEL: Én tudom,
vagy legalábbis sejtem. Oda úzik
a Csodaszarvast, a múlt havi tétet.

Telefoncsörgés.

Most várjatok kicsit: telefonom van.
GÁBRIEL: De hiszen elvesztette azt a partit!
Egy kis nép sorsa így izgatja? Inkább
ma éjszakára készülődne: tájfun
meg egy elnökgyilkosság lesz a tét.
RÁFAEL: Az ő szándékait nem láthatjuk át.
MIKHÁEL: Rossz hírem van, fiúk, most kaptam az
újabb jelentést: Sárdra érkezett
a Sátán.
RÁFAEL: Mi az ördögöt csinál ott?
Az esti sakk már őt se érdekelné?
MIKHÁEL: Hinnétek-e? Céllövöldét nyitott.
GÁBRIEL: Ennek utána kéne nézni.
MIKHÁEL: Ott van
az angyalom, majd szemmel tartja őt is.
GÁBRIEL: Kevés. Az ügy, szerintem, súlyosabb.
Neked magadnak kellene leszállnod.
MIKHÁEL: Megbízom az ügynökeimben, ám ha
ragaszkodsz hozzá, menj te!
GÁBRIEL: Megyek is.

RÁFAEL: Add át üdvözetem s hogy mennyire
aggódom érte...

MIKHÁEL: Kapsz ballonkabátot
meg némi pénzt. Én Ráfaellel addig...

GÁBRIEL: Az én angyalaim is éberek.
Nem fogtok össze ellenem, különben...

MIKHÁEL: Ugyan, mit képzelsz? Csak a legutóbbi
hibákat elemezzük.

GÁBRIEL: A nyitáshoz
van egy egészen új javaslatom.

RÁFAEL: Nyitással nálunk is teli a padlás.

MIKHÁEL: Épp csak a végjátzmát veszítjük el.

2.

SZERZŐ: Októberi vasárnap volt, az a semmiben lebegő kora délutáni óra, az emésztés és az agyakra szálló piros köd órája, amikor a város lakói az ebéd utáni kávéat kavargatják, pörköltek és sütemények ízével a szájukban, az asszonyok a mosogatásra, a férfiak a hamarosan kezdődő futballmeccs-közvetítésre készülve; vasárnap délután volt, a város – közepén a főtérl elhomályosult tükrével – szikkadt mézeskalácsként villódzott a párák napfényben, és a kihalt utcákon csak néhány szüretre hazafelé tartó, hordókkal megrakott szekér zörgött végig.

A Fiú hanghátterében Mahler V. szimfóniájának Adagiettója szól. A Lánnnyal való közjáték és a Szerző szövege alatt nincs zene.

FIÚ: Kicsit már bántam, hogy nem mentem el én is szüretelni; egy ismerős család hívta meg a szüleimet minden évben, s ez volt az első alkalom, hogy nem mentem velük. Reggel óta egyedül voltam a hideg lakásban, unalom és szorongás fogott el. De viszolyogva gondoltam a szüretre is, amelyen a munkámra nem volt szükség, a többi fiúval való bandázásból már kinőttem, az ebéd utáni magyarnótás mulatozástól pedig egyenesen irtóztam. Azzal az elhatározással maradtam otthon, hogy egész nap a Duinói elégiákat fogom olvasni, de a harmadiknál-negyediknél egyszer csak rádöbentem, hogy már nem érzem azt az elragadtatást, amit fél éve, amikor először került kezembe a zöld fedelű Rilke-kötet. Önmagamot próbáltam okolni a revület elmaradásáért – ébredés után nem kellett volna engednem a paplanmeleg kísértésének... Mióta Editet szeretem, hányszor megfogadtam, hogy soha többé!... ráadásul megint a szomszédban lakó, harmincéves gépírónőt kellett magam elé képzelnem, hogy eljussak a ki-elégülésig, – ilyenkor sohase tudtam a nálam két évvel fiatalabb, hosszú hajú, őzarcú lányra gondolni. Nagy nehezen elfojtottam büntudatomat, mégis egyre zavarosabbnak és fellengzősebbnek éreztem a misztikus szépségű verssorokat, mintha nem is ugyanazt a könyvet olvassam, mint fél évvel ezelőtt.

SZERZŐ: A fiú megebédelt, kiöntötte az ételmaradékot, a tányért a mosogató-
dézsába rakta, és visszament a szobájába.

FIÚ: Elővettem a zöld fedelű könyvet, kinyitottam az Első elégiánál. Megpró-
báltam hangosan olvasni.

*Ó, melyik angyal hallana meg, ha kiáltok, az égiek
rendjeiből? és mégha szívére
vonna is hirtelen egy: viharzóbb léte hevében
égten-elégnék. Mert a Szép az Izzonynak
kezdeté csak, ennyit még elviselünk és
bámuljuk közönyét, hogy össze se zúzza,
megveti lényünk. Izzonyú mindegyik angyal.
S így hát mit tehetek, komoran-zokogón...*

... Hiába, nem ment. Megcsömörödtem, de ebben most része lehetett a fel-
melegítetlenül befalt, zsíros ebédnek is. Abbahagytam az olvasást. Edit,
igen, ha Edit meghallgatott volna!... Már két hónapja csodáltam messzi-
ről, a gimnázium folyosóján, amikor egy tízpercben odamentem hozzá.
Nem kellett volna úgy rátörnöm, ma már tudom, fél évvel okosabb va-
gyok azóta, de hát ő elsős volt, én harmadikos, s ez már szinte eleve kizár-
ta, hogy az ismeretség „rendes” keretek között jöjjön létre. Pedig még egy
osztályteát is kierőszakoltam, mert azt hallottam, hogy azon a szomba-
ton lesz az ő osztályának is, – az övék elmaradt, s így nem használhattam
ki, hogy ilyenkor szabad volt teremről teremre járni; felkérhettem volna
táncolni, ha ugyan képes lettem volna egyetlen lépést is tenni vele...
Mindegy, végül nem bírtam tovább, le kellett szólítanom...

*Iskolai szünet obligát zsbongása, ebből válik ki a Fiú hangja, mintha va-
lahonnan messziről szólna.*

Kérlek, ne haragudj, beszélhetnék Veled?

LÁNY: Ugye, te vagy a kultúros? Megcsináljuk a faliújságot, de segítségre van
szükségünk.

FIÚ: Nem, sajnos, nem én vagyok a kultúros, én az önképzőkör elnöke vagyok,
de szívesen segítek, ha kell. Most nem ezért jöttem.

LÁNY: Hanem miért?

FIÚ: *növekvő zavarral.* Nézd, én már hónapok óta, mióta először láttalak, szó-
val, én, én szeretnék beszélni veled.

LÁNY: Hiszen éppen azt teszed.

FIÚ: Igen, csak én nem így, nem most, ez annál hosszabb, mindjárt be is csen-
getnek...

LÁNY: *gyanakodva.* Miről van szó?

FIÚ: *nagyot nyelve.* Arról, hogy nekünk társaknak kell lennünk.

LÁNY: Mi a csudának?

FIÚ: Társaknak.

LÁNY: De hát azt se tudom, ki vagy, nem is ismerlek.

FIÚ: Én se téged, azazhogy én minden lényegeset tudok rólad.

LÁNY: Nyomoztál utánam?

FIÚ: Jaj, nem, dehogy, teljesen félreértesz – nekem elég volt az, hogy megláttalak, és elkezdtem gondolkodni rólad, és rájöttem, hogy a te szépséged és az én, az én... tudod, én verseket írok... szóval, hogy ez valahogy összetartozik, mert mi azért születünk, hogy egyszer majd felismerjük egymást, mert már évezredek óta...

LÁNY: *hűvösen*. Semmit sem értek. *Kihasználva a csengetést*. Különbösen is becsengettek, mennem kell. Szia.

FIÚ: Legalább azt engedd meg, hogy leírjam neked, amit nem tudtam elmondani. Kérlek, nagyon kérlek.

LÁNY: Tőlem leírhatod.

FIÚ: *utánakiáltva az erősödő lármában*. Hétfőre jó lesz?

Nem kap választ.

Visszatér az Adagietto.

Én hülye! Nem vettem észre a lehetőséget – segíthettem volna neki faliújságot csinálni. Akkor minden a maga útján halad, így meg még egyszer leégettem magamat: hétfőn megvártam Editet a gimnázium kapujában, de nem vette át a füzetet, amit két napig írtam tele a verseimmel és a valómásaimmal; azt mondta, hogy ennek számára semmi értelme, és otthagytott. Azóta még a fejét is elfordítja, ha találkozunk... Most már nagyon bántam, hogy otthon maradtam. Eszembe jutott, hogy Edit anyja meg a szőlősgazda felesége egy helyen dolgoznak, – lehet, hogy őket is meghívták, és akkor én most megint pofára estem, pedig a szüreten megtörténhetett volna a kimagyarázkodás, és talán a közeledés is. De most már késő, – hogy nézne ki, ha ilyenkor állítanék be?

SZERZŐ: A fiú kinézett az ablakon. Az utcára felhőárnyék borult, és kétszáz méternyire, a sarkon már állt a köd. Egyszer csak rés támadt a nap előtt vonuló fellegen, és vakító, széles fénysugár fűrődött a ködbe. A fényben egy öregember alakja jelent meg: hátát a falnak támasztva, a járdán ült, mellette felfordított, ócska kalap. Bár a jelenség csak a váratlansága miatt tetszhetett rendkívülinek, a Fiú felkiáltott meglepetésében...

FIÚ: ... Ekkoriban mindenben előjelet véltem felfedezni, ezért elhatároztam, hogy sétálni megyek. Zsebembe egy ötvenest – félhavi zsebpénzemet – raktam, meg ami fémpénzt találtam, a koldus számára...

3.

SZERZŐ: A kemeneci vadászházban savanyú csend terjengett. Dél elmúlt, de a vadászok még az igazak álmát aludták. Tegnap késő éjszakáig ültek a leshelyen, és a Csodaszarvas megjelenését várták, ám az nem mutatkozott. Csodaszarvasnak azért hívták, mert a Vadászmester szerint, aki egy holdas éjszakán, pontosan éjfélkor találkozott vele, minden addigi világrekordot felülmúló agancskorona díszítette a homlokát...

VADÁSZMESTER: ... Harminckét ágból álló királyi fejdísz, szélessége meghaladta az állat hosszát. Higgye el, Hunfalvy elvtárs, annyira meglepődtem, hogy alig tudtam idejében egy fa mögé bújni. Onnan lestem lélegzet-

visszafojtva. Nem tudtam elképzelni, hogyan kerülhetett ide, a mi erdőkbe. Bár alakra gímszarvast formázott, a szőrzete és az agancsa ezüstfehéren szikrázott, bár, meglehet, ezt csak a holdfény okozta... Mégis volt benne valami kísérteties, mintha az összes eddig kilőtt kemenezi szarvas lelke testesült volna meg benne. Méltóságteljesen lépkedett a tisztáson, középre érve megállt, és fejét a telihold felé fordítva elbődült. De ez nem a tusakodást kereső bikák bőgése volt, amit már hetek óta hallottam mindenfelől – inkább fájdalmas, harcias hang, mintha egy lélek sírna a mennyország küszöbén, ahová nem nyert bebocsátást. A hideg futkosott a hátamon. Önkéntelenül keresztet vetettem, – pedig Magyary elvtárs tudja, hogy régóta nem vagyok vallásos. De legszívesebben leborultam volna a földre, kegyelemért könyörögve, mint az oltár előtt.

SZERZŐ: Magyary Hunor és Hunfalvy Magor mindig együtt járt vadászni. Mindketten a város szélén álló Róth – illetve ahogy a háta mögött királyi tartása miatt nevezték: Ménrót elvtárs helyettesei voltak, s hamar belátták, hogy a bizonytalan kimenetelű rivalizálás helyett jobban teszik, ha mindenben együttműködnek. Hogy minden hatásköri túllépést elkerüljenek, Magyaryhoz tartozott minden, ami a föld felett van – a mezőgazdasági gépgyártól a kéményseprő-vállalatig, Hunfalvy pedig rendelkezett mindazzal, ami a föld felett van – a csatornázási művektől a pincegazdaságig. A Csodaszarvas elejtésének dicsőségét éppúgy meg kellett osztaniuk, mint a város irányításának felelősségét.

HUNFALVY: Ha ma sem jön elő, ki vagy rúgva, Tónikám. Megértetted?

VADÁSZMESTER: Megértettem, Hunfalvy elvtárs.

MAGYARY: Arról meg ne is álmoldj, hogy bárhol elhelyezkedhetsz a mostani munkakörökben. Mehetsz a téeszbe trágyát hordani. Megértetted, Tónikám?

VADÁSZMESTER: Megértettem, Magyary elvtárs.

SZERZŐ: A vadászházba visszatérve, az elvtársak elkeseredett ivászatba fogtak. A vadászmestert utasították, hogy délre álljon a vadászház elé a dzsippel. Már világosodott, mire az utolsó demizson bort is elfogyasztották, és végre lefeküdtek. A Vadászmester délben odaállt a terepjáróval, eltakarította a tivornya nyomait, majd kiült a ház elé, és keserű gondolataiban elmerülve, egymás után szívta a cigarettákat. Gazdái még aludtak.

4.

SZERZŐ: Az üres utcán az öregember maga mellé tette zsíros kalapját, és fejét hátradöntve, csukott szemmel élvezte a napsütést. Ritkás, hosszú fürtjei, bozontos, ősz szakála meg-megrezzentek nehézkes, sípoló lélegzetétől, időnként elégedetten kuncogott, mintha valami jól sikerült csínyt követett volna el. Csöppet sem zavarta, hogy az utcán nem jár senki, és az adományok számára kitett kalapja üresen tátong. Lábát kinyújtotta, s a felcsúszott nadrágszár sejteti engedte, hogy a rongyos, madzaggal megkötött tornacipő alá zoknit már nem sikerült kerítenie. Méregzöld zakója kivörösödött aranygombjait csak a Szentlélek tartotta. Egy önmagával és

- a világgal teljes mértékben elégedett ember benyomását keltette, ahogy mindenről megfélekedve átadta magát a sütkérezésnek. Ám egyszerre egy ballonkabátos férfi takarta el előle a napot.
- KOLDUS: Most zavartam el a felhőket; ki avatkozik már megint a dologomba?
- GÁBRIEL: Dicsőség neked, Uram! Ne haragudj, hogy kénytelen vagyok...
- KOLDUS: Először is állj egy lépéssel arrébb, ne takard el előlem a napot. Másodszor: ez a nap a teremtés óta az enyém, azt csinálok vele, amit akarok. Ezermilliószor megmondtam, hogy ilyenkor ne zavarjatok.
- GÁBRIEL: Tudom, Uram, de az Angyalok Tanácsa aggódik, és arra kér, hogy mielőbb térj vissza a Mennybe, különben...
- KOLDUS: *dühösen*. Mióta parancsol nekem az Angyalok Tanácsa?
- GÁBRIEL: Bocsásd meg vakmerőségemet, de tudomásunkra jutott, hogy a Sántán is a városban van.
- KOLDUS: Nem érdekel, és ti sem, megértetted? Elegendem van belőle, hogy folyton körülöttem szaglásztok, ahelyett, hogy a dolgokat végeznétek.
- GÁBRIEL: De, Uram, innen nem tudod megakadályozni, ha... és a legutóbbi sakkpartinál is rosszabb formában voltál. És még nem tudtuk megbeszélni veled a taktikai javaslatainkat. Nekem volna egy egészen újszerű megnyitásom. Vagy talán megfélekedtél arról, hogy a hónap utolsó vasárnapja van?
- KOLDUS: Jól van, idejében ott leszek. De most hagyj magamra! *Mivel Gáriel nem mozdul, ráripakodik*. Nem értetted? Dolgom van.
- GÁBRIEL: *csüggedten*. Megyek már, megyek.
- KOLDUS: Várj! Forgasd ki a zsebeidet, mindent a kalapba!

Pénzcsörgés.

- Nyolc forint negyven fillér. Nem nagyapidíjjal engedtek útra. Na, eridj már, szunyókálni akarok.
- SZERZŐ: A Fiú kilépett a kapun, elindult a sarok felé. Az ötvenes mellé már otthon betett egy kétforintost az egyik és egy ötforintost a másik zsebébe...
- FIÚ: ... Nem tudtam eldönteni, mennyit illik adni egy koldusnak, hogy se túl soknak, se túl kevésnek ne tűnjék. Azt is elhatároztam, hogy jutalmul találkozni fogok Edittel, s ezért a gondolatért máris megvettem magamat – hogy kívánhatok egy ilyen jelentéktelen jótettért ellenszolgáltatást?...
- SZERZŐ: Az öreg az ellenfényben lebegni látszott; a Fiú torkában dobogó szívvel közeledett feléje. A koldus aludt, a Fiú már messziről látta, hogy csukva a szeme.
- FIÚ: Hogy minél előbb túllegyek az alamiznaadás megalázó aktusán, gyorsítottam a lépteimet. Mindkét kezem zsebre dugtam, izzadó ujjaim közé fogtam a pénzerméket, de ahogy odaértem az öreghez, hirtelen minden bátorságom elszállt, tehetetlen zavaromban elfordítottam a fejemet, és továbbstettem. Rettenetesen szégyelltem magam a gyámoltalanságom miatt.

SZERZŐ: Fél kettő lehetett, amikor a Vadászmester meghallotta azt a különös hangot, ugyanazt a borzongató, kárhözottlélek-jajongást, mint azon a rettenetes éjszakán.

VADÁSZMESTER: Itt van, itt van, keljenek fel gyorsan!

MAGYARY: *álmosan.* Ki van itt, mi van itt? Hagyj még aludni, ráérünk hazamenni; csak holnap jön a bolgár nőküldöttség.

HUNFALVY: Nem az oszétok? Hunorkám? *A Vadászmesterhez.* Áztass be egy törülközőt; borzasztóan fáj a fejem.

Ismét felhangzik a bögés – most már egészen közlelről.

HUNFALVY

és

MAGYARY: *egyszerre.* Ez az?

VADÁSZMESTER: Igen, igen. Jöjjenek már; itt lehet a közelben. Nézzék: most fut el a ház előtt.

MAGYARY: „Nosza, rajta, gyors legények!”

HUNFALVY: „Érjük utol azt a gímet!”

SZERZŐ: Felugrottak a terepjáróra, és berobogtak a sűrűbe. Alig értek be a fák közé, amikor egy hatalmas, fehér test bukkant fel előttük, majdnem derékba kapták, de a szarvas átrepült a gépkocsi fölött, és a vadászháztól nem messze, a kövesúton ért földet. A terepjáró is visszakanyarodott az útra, és megkezdődött a hajsza. A szarvasbika szélnél sebesebben vágta a város felé...

6.

SZERZŐ: A fiú már a város szélén járt. A házak megritkultak és elmaradtak, nemsokára a laktanya kerítése következett, és azon túl a vasút. A vasúti átjáró sorompója le volt eresztve, folyt a vasárnap délutánonként szokásos, véget nem érő tolatás.

FIÚ: Megálltam, és sokáig néztem, hogyan válnak le a szerelvényről egyenként az elkínzott, vörös tehervagonok, hogyan lódulnak meg és csapódnak össze ismét az ütközők tompa kongásával. Orromat időnként megcsapta az erőlködő kis mozdony füstje, melynek – talán a gyengébb minőségű szén miatt – szúrós kénzaga volt.

SZERZŐ: A laktanya, a vasút és néhány, tíz éve épült kétemeletes bérház egy hosszan elnyúló, háromszög alakú térséget zárt közre, melynek beépítését régóta tervezték, de egyelőre csak a gaz burjánzott rajta, és itt szoktak megtelepedni a körhinták, céllövöldék, és a vándorcirkuszok. Most is ott árválkodott egy céllövölde a grund közepén. Tulajdonosa, amint a Fiút meglátta, lelkendezve futott eléje.

CÉLLÖVÖLDÉS: Jöjjön gyorsan! Maga az első vendégem; az első lövés ingyen van.

FIÚ: *meglepetten, vonakodva.* De hát én még sohase lőttem célba.

CÉLLÖVÖLDÉS: Ó, az nem akadály, nagyon egyszerű; nézze csak! én betöltök, magának annyi a dolga, hogy ráállítsa a célgömböt a kiválasztott célpont-ra, aztán elhúzza a ravaszt. Mindjárt megmutatom. *Lő.* Látja, telibe találtam; ez a rózsza a magáé, adja oda a kedvesének!

SZERZŐ: A Fiú közben szemügyre vette a céllövölde szegényes választékát. Az alsó sorokban pálcákra erősített papírvirágokra kellett lőni – egy lövés két forint, csak az eltört pálca érvényes; följebb céltáblák sorakoztak, ezekre három forintért öt lövést lehetett leadni, s ha az ötből három a tízesbe talált, műbőr tárcát, bólogató kutyát kaphatott a szerencsés kezű lövész, vagy fényképtartót, színes sztárfotóval. De a Fiút jobban érdekelték azok a vaslemezekből összeállított képek legfelül, melyeknek valame-lyik alkatrészét a találat mozgásba hozta: a pörölyét emelő kovács lecsa-pott az üllőre, a szélmalom vitorlái sebesen forogni kezdtek, és volt még egy harmadik kép is, de erről nem tudta kitalálni, milyen mozgásra ké-pes. Holdfényes erdei tisztáson különös fehér szarvas állt, hatalmas agancskoronát viselő fejét a telihold felé fordítva... A homlokára festették fel a célpontot. Ez a kép volt a legnagyobb, de a legmagasabbra téve, így csak egészen kényelmetlen testhelyzetben lehetett célozni rá.

FIÚ: Nekem az a szarvas tetszik. Mi történik, ha beletalálok?

CÉLLÖVÖLDÉS: Nem árulhatom el; majd meglátja. Egyébként jól választott: ez a legértékesebb darabom. Egy georgiai piktor festette jó ötven-hatvan éve. Tíz rubelt és egy palack cinandálit kapott tőlem. De elsőre nem aján-lom, az a legnehezebb.

FIÚ: Nem baj, nincs vesztenivalóm.

CÉLLÖVÖLDÉS: *visszafojtott izgalommal.* Hát jó, lássuk, mire megy.

FIÚ: Nem, előbb mégis a virágokkal próbálkozom.

CÉLLÖVÖLDÉS: Maga tudja. De a második lövésért már fizetni kell.

Lövés.

Gratulálok, ön egy őstehetség. Most már két rózsája van.

FIÚ: Köszönöm. *Magában.* Pedig én a mellette levőre céloztam.

CÉLLÖVÖLDÉS: Akkor most a szarvast?

FIÚ: Igen.

CÉLLÖVÖLDÉS: Öt forint.

SZERZŐ: A Fiú vállához emelte a fegyvert, és a célgömböt – ahogy a Céllövöl-dés tanította – ráültette a szarvas homlokára...

FIÚ: Sokáig céloztam; az izgalomtól verejtékpatakok indultak el az ujjaim kö-zül, zúgott a fejem, vörös karikák ugráltak a szemem előtt... És már majdnem meghúztam a ravaszt, amikor öreges, de jól kivethető suttogást hallottam a hátam mögül...

KOLDUS: *hangja messziről.* Ne lőj rá! Ő az én vadam.

SZERZŐ: A Fiú megfordult, de nem látott senkit...

FIÚ: Meggondoltam magam.

CÉLLÖVÖLDÉS: *ingerülten.* De hát kifizetted, öcskös, mit szórakozol velem? Nem adom vissza a pénzedet.

FIÚ: *sértődötten.* Nem baj, tartsa meg magának! Viszontlátásra!

CÉLLÖVÖLDÉS: Nana, nem lehet innen csak úgy elmenni. Azzal, hogy először ingyen lőttél, szerződést kötöttél velem, köteles vagy folytatni.

FIÚ: Tessék, itt a két forintja.

CÉLLÖVÖLDÉS: *a Fiú után kiáltva.* Várjon, fiatal barátom! Az összes pénzét visszakapja, csak próbálja meg! Ha beletrafál, adok egy tárcát is szerencsepénzzel, ami sohasem fogy el. Várjon, hová megy? Meg fogja bánni...

FIÚ: Nem fordultam vissza. Úgy éreztem, fontos és bátor tettet hajtottam végre ezzel az elutasítással.

SZERZŐ: A Fiú az órájára nézett. Eszébe jutott, hogy a moziban tíz perc múlva kezdődik a délutáni előadás. És ez ismét esély arra, hogy találkozzék Edittel a moziba igyekvők között.

7.

SZERZŐ: A vadászok kiértek az erdőből. Szétterült előttük a városig nyúló álmos rónaság, és ők robogtak tovább a hervadó ligetek, tarlott bokrok, díszüket hullató fák között, át az aranyos lapályon, áramló könnyűségű réten, a bágadt októberi nap búcsúzó sugaraiban; túskebokrokon törtek keresztül zúgva-bögve, mint „mikor az fölszél Késmárkbul kiszakad”, de közben egy pillanatra sem veszítették szem elől a királyi vadat, akinek hol sikerült leszöknie a kövesútról a mocsaras ártérre és zombékról zombékra ugrándozva, messze eltávolodnia tőlük, hol ismét visszakényszerült a Kemeneceből Sárdra vezető útra, az üldözők kíméletlen szorításában...

HUNFALVY: Taposs bele, „megkaptad az árát!”

MAGYARY: „Ne kapj oda minden szilánkhoz!”

SZERZŐ: ... A Vadászmester úgy hajtott, mint egy gépével összeforrt sofőr-kentaur; Hunfalvy és Magyary úgy ültek mögötte, fél kézzel a puskát szorítva és csak fél kézzel kapaszkodva, mintha oda lennének teremtvé „aranyos vitézek, szép magyar leventék...”

MAGYARY: Te marha, mindjárt egerutat nyer, nem szabad engedni, hogy leterjen a kövesútról!

HUNFALVY: Ki merte leengedni a sorompót? Azonnal felnyitni!

VADÁSZMESTER: A szarvas felszökik a levegőbe!... Átrepül a tehervagonok fölött!...

HUNFALVY: Nyomd a gázt Tónikám!

VADÁSZMESTER: Édes Istenem, megfogadom, hogy soha többé... De mi ez?

MAGYARY: Repülünk!

HUNFALVY: Átrepültünk a sorompón!

VADÁSZMESTER: Nem történt bajuk?

MAGYARY: Ne merj fékezni, csak előre!

VADÁSZMESTER: De „piros vér foly’ a mentére!”

MAGYARY: Ne bánd, csak az orrom vére.

HUNFALVY: Tovább, tovább, ki kell fárasztani.

VADÁSZMESTER: Mindenki minket bámul.

HUNFALVY: Sebaj, majd holnap jelentést írunk. Minket arra neveltek, hogy sohasem szabad megtorpannunk.

MAGYARY: Pontosan. „A nehézségek arra valók, hogy leküzdjük őket.” „Mi különös vágású emberek vagyunk.”

VADÁSZMESTER: Most visszafordult a szarvas, az üres telekre.

HUNFALVY: Mit keres itt ez a céllövölde? Ki adott engedélyt?

MAGYARY: Végre felbukott. Állj meg, te barom! Máris túlfutottunk.

SZERZŐ: Leugrottak a dzsipről, és rohantak a céllövölde romjai közé gabalyodott szarvasbika felé. És akkor a vad, utolsó erejét összeszedve kiszabadította magát, és szembefordult üldözőivel.

Fegyverdörrenések.

8.

SZERZŐ: A Fiú órák óta járkált a város utcáin, a mozi előtt is ácsorgott egy ideig, de a Lányt nem látta. Még nem volt kedve hazamenni. A céllövöldében hagyott hét forintot kívül volt még egy ötvenese, ezért elhatározta, hogy kipróbálja: kiszolgálják-e szeszesitalal? Belépett a vendéglőbe, és körülnézett. A terem homályos volt, csak egyetlen asztalnál ültek.

1. VENDÉG: Átugrott a sorompón, a kocsi meg utána.

2. VENDÉG: A lezárt sorompón?

1. VENDÉG: Igen.

2. VENDÉG: Képtelenség.

3. VENDÉG: Pedig én is láttam. Hófehér volt, az agancsa nagyobb, mint maga az állat.

2. VENDÉG: És hol lőtték le?

1. VENDÉG: A házak előtt. Valami bódét is felborítottak.

2. VENDÉG: Marhaság. Inkább igyunk!

3. VENDÉG: Arra, hogy ma győzött a Sárdi Dózsa.

2. VENDÉG: Legközelebb az Ibusári Vasutast páholjuk el.

1. VENDÉG: Hát erre tényleg inni kell.

Koccintanak, s ezután nem halljuk őket.

PINCÉR: *a Fiúhoz.* Mit parancsol?

FIÚ: *megkönnyebbülten a magázástól.* Egy, nem két deci bikavért.

KOLDUS: Ideülhetek?

FIÚ: Igen, tessék.

PINCÉR: És magának mit hozhatok?

Aprópénz csörren – az öreg kiborítja keresményét az asztalra.

KOLDUS: Enni szeretnék és valamit inni is. Amire ebből futja.

PINCÉR: Ebből, bácsikám, legfeljebb egy babfőzeléket hozhatok feltéttel meg egy pohár szódavizet.

KOLDUS: *elszontyolodik.* Kár, azt hittem, több is kitelik belőle.

FIÚ: Én szívesen fizetek az öregúrnak egy pohár bort. Hozzon neki is két decit!

PINCÉR: Máris.

KOLDUS: Köszönöm, fiam.

FIÚ: *zavartan.* Nincs mit.

Vendéglői zajok. Visszajön a Pincér.

PINCÉR: Tessék, a főzelék meg a két pohár bor.

A Koldus „hallhatóan” nagy élvezettel eszik.

FIÚ: *magában.* Úgy eszik, mintha hetek óta nem látott volna ételt. És közben az orrából lóg a takony...

KOLDUS: *mintha meghallotta volna.* Bocsánat! *Kifújja az orrát.*

FIÚ: *ijedten kiált a Pincérnek.* Fizetek!

KOLDUS: Várj, fiam, a jószágodért cserébe elárulok neked valamit. Én vagyok a Jóisten.

FIÚ: *még ijedtebben.* Bocsásson meg, engem várnak. Pincér!

KOLDUS: Nem kell félned, nem vagyok őrült. Hallgasd csak!

Ó, melyik angyal hallana meg, ha kiáltok, az égiek

rendjeiből? és mégha szívére

vonna is hirtelen egy: viharzóbb léte hevében

égten-elégnék. Mert a Szép az Iszonynak

kezdeté csak, ennyit még elviselünk és

bámuljuk közönyét, hogy össze se zúzza,

megveti lényünk. Iszonyú mindegyik angyal.

Így hát mit tehetek, komoran-zokogón...

Na, elég lesz?

FIÚ: *megrökönyödve.* Honnan ismeri ezt a verset?

KOLDUS: Én sugalltam. Sajnos, Rilke azokban az napokban erősen náthás volt, ezért nem sikerült mindent felfognia, később pedig még jobban összezavarta az egészset.

FIÚ: *gúnyosan.* Mondja, másoknak is sugallt már?

KOLDUS: Ó, igen, Mozartnak például rengeteget. Igaz, őt egy nagyon kemény sakkjátszmán nyertem, így sokkal több beleszólásom volt a sorsába, mint másokéba. Még a halála után is. Ti úgy tudjátok, hogy a Rekviemet egy Süßmayer nevű nagyképű fickó fejezte be, holott én, én körmöltem helyette éjszakánként, amikor a mestere már jeltelen sírjában nyugodott, amit persze én se tudtam megakadályozni.

FIÚ: És, mondjuk, a Háború és béke írásában is segített?

KOLDUS: Hogyne, nagyon is sokat. A történetfilozófiai fejtegetéseket ugyan átengedtem Tolsztoj grófnak, de Natasa Rosztova alakját már nekem kellett kidolgoznom. Nem mondom, nagy tehetség volt a gróf, de ennek a kislánynak a kisujját se tudta volna leírni nélkülem. Vagy hogy egy hozzátok közelebb álló példát mondjak: Csontváryt napokig kellett lökdösnöm, míg A taorminai görög színház romjainak megfestéséhez az egyedül helyes perspektívát megtalálta... Hát igen, vele sokat vesződtem, mint általában azokkal, akik közel hiszik magukat hozzám... Még sorolhatnám a példákat, de minek? Remélem, meggyőztelek?

FIÚ: Jó, elfogadom, ön a Jóisten. De...

KOLDUS: Kedves fiam, az istent minden vallásban tegezni szokták; ne hozz zarba az önözéssel!

FIÚ: Ne haragudjon, de most már tényleg mennem kell... Pincér!

KOLDUS: Ha már a pincért hívod, nem kérnél még egy pohár bort? Nem szoktam meg a zsíros ételeket, nagyon megszomjaztam.

PINCÉR: *gúnyos előzékenységgel*. Parancsoljanak az urak!

FIÚ: Még kétszer két decit!

PINCÉR: Rendben van. Csak meg ne ártson!

KOLDUS: *miután kihozták a bort*. Egészségedre, fiam!

FIÚ: Egészségé... gedre! *Miután ittak*. Ne hidd, hogy sajnálom a pénzt, de ha te vagy az Isten...

KOLDUS: ... A Jóisten...

FIÚ: ... miért nem teremtettél bort magadnak? Biztosan sokkal jobbat csinálnál.

KOLDUS: Miért, ez neked nem elég jó? Liszt Ferenc még a pápai udvarnak is szállíttatott belőle. Ha a helytartómnak megfelelt, nekem sincs kifogásom ellene. Ráadásul azt a szőlőt, amiből ez a két pohár bor készült, egy nagyon csinos, barna asszonyka szedte, – várj csak, mindjárt a nevét is megmondom... *Kis szünet, utána csalódottan*. Nem, sajnos elfelejtettem. Úgy látszik, már nem vagyok a régi.

FIÚ: *kissé már kapatosan, ingerkedve*. Mondd, Uram, miért engem választottál, hogy felfedd a kilétedet?

KOLDUS: Véletlenül. Ne gondold, hogy számomra nincsenek véletlenek. Meg aztán van bennünk valami közös is.

FIÚ: *izgatottan*. Közös? Ezt komolyan mondd?

KOLDUS: Igen. Mindketten elviselhetetlenek tartjuk a vasárnap délutánokat... Miért, te mire gondoltál?

FIÚ: *megszégyenülten*. Semmire. Bocsáss meg, Uram!

KOLDUS: Ugyan, megszoktam, hogy az emberek hozzám mérik magukat. És mielőtt megkérdeznéd, hogy miért álcázom magamat visszataszító öreg koldusnak, hát megmondom: csak, mert így akarom. Nagyon kevés dolgot akarhatok igazán, de legalább az ilyen apró csínyekben kiélhetem magam.

FIÚ: Azért mégiscsak furcsa, hogy egy asztalnál ülök veled. Még ha hívó lennék.

KOLDUS: Ne gondold, hogy én az ilyesminek túl nagy jelentőséget tulajdonítok. A fanatikusból meg épp elegendem van. El se tudod képzelni, mennyi bajt okoznak. És ráadásul mind az én nevemmel takarózik. Ne is beszéljünk róluk!... Nem fizetnél nekem még egy pohárral? Persze, csak ha te is iszol. Kitelik az ötven forintból, ha jól számolom.

FIÚ: Ezt is tudod? Pincér!

PINCÉR: Tudom, hozom már.

A Pincér kitölti a bort; koccintanak, isznak.

KOLDUS: Na, isten-isten! Egész jó kis hely ez, csak az a kár, hogy még itt se hagynak békén.

FIÚ: Kik, Uram?

KOLDUS: Látod azt a szikár, ballonkabátos férfit a söntés melletti asztalnál?

Azt, aki a sőtartót kocogtatja a késével. *Kuncogva.* Látod, milyen ideges?

Nos hát, ő Gábriel.

FIÚ: *hüledezve.* Az arkangyal?

KOLDUS: Az bizony. Az Angyalok Tanácsa küldte utánam szaglászni. És persze van itt még egy ismerős, de őt már te is ismered.

FIÚ: Hol?

KOLDUS: Ott, a sarokban.

FIÚ: Hiszen az a céllövöldés! Ő kicsoda?

KOLDUS: Nem jöttél még rá? A Sátán.

SZERZŐ: Jeges rémület fogta el a Fiút, ahogy megpillantotta a szakadt ruhájú, vézna férfit, aki egy állófogas mögé húzódva próbált elbújni előlük. A Fiú hirtelen mindent megértett.

FIÚ: Te figyelmeztetted, amikor a szarvasra akartam löni?

KOLDUS: Igen. Nem volt egészen szabályos (igaz, nem én kezdtem a szabálytalankodást), de a Csodaszarvasnak így is, úgy is el kellett pusztulnia, ez már eldőlt közöttünk, – nem hagyhattam, hogy ártatlanok is viseljék a bélyeget. Sajnos, ő mindig igyekszik túlbiztosítani magát ezekkel az egyéni lélekszerzési akciókkal – Elég, ha Faust doktort említem. Vigyáznom kell nekem is.

FIÚ: Az ötforintost is nála hagytam, amit neked szántam.

KOLDUS: Nem baj, örülj, hogy ennyivel megúsztad. Legalább megfizetted az ördögnek a tanulópénzt, és máskor óvatosabb leszel. Azt, ugye, tudod, hogy a pálcára is ő irányította a golyót?

FIÚ: Nem, nem tudtam. De most már értem... és szégyellem magam.

KOLDUS: Jól van, ne is törődj vele, inkább idd a borodat!

Ismét koccintanak.

FIÚ: *már akadozó nyelvel.* Uram, nem azért szálltál alá, hogy engem figyelmeztess?

KOLDUS: Nem, dehogya, hiszen az ő egyéni akcióit sohase látom előre; ugyanígy ő sem az enyémekeket... Egyszerűen egy kis egyedüllétre vágytam. Tudod te, milyen sivárak a vasárnap délutánok a Mennyben? Tulajdonképpen szörnyen unalmas alakokkal vettem körül magamat. Ilyenkor szárnyhegyen szállnak, suttogva beszélnek, és egyetlen ima sem juthat el hozzám, mert pihennem kell. Ugye, a hetedik nap... *Dühösen.* Hát egy fenét! Mióta beindítottam ezt a nyavalyás gépezetet, más dolgom sincs, mint jóváhagyni azt a sok hülyeséget, amit a szellememben elkövetnek. És egyre jobban kicsúsznak a kezemből a dolgok. Az Angyalok Tanácsa gyakran a nevemben intézkedik, és amikor felelősségre vonom őket, álszent módon arról akarnak meggyőzni, hogy megfeledeztem a hozzájárulásomról. Ha látnád azt a sok sunyi, jellegtelen pofát! Egyik se mer a szemembe nézni, bezzeg a hátam mögött!... S persze egymást is utálják, ha hármukból egy távozik, a másik kettő mindjárt őt kezdi szapulni. De amúgy mindig jólféltetek, pedánsak és unalmasak. Ezt az egész emberi világot azért találtam ki, mert már elviselhetetlenül szomjaztam valami transzcendensre... Na, elég volt, beszéljünk kellemesebb dolgokról; hamarosan úgyis menem kell.

FIÚ: Vissza a Mennybe?

KOLDUS: Igen. Tudod, nagyon nehéz játszma vár rám ma éjszaka, át kell gondolom a lépéseket. A Sátán félelmetesen jól sakkozik.

FIÚ: *csodálkozva*. Te leülsz a Sátánnal? Azt hittem, ellenségek vagytok.

KOLDUS: Azok is vagyunk. Tudod, fiam, a mi kettőnk viszonya nem egészen úgy van, ahogyan a szent könyvekben – természetesen, szigorúan az én intencióim alapján – leírták. Mi ketten körülbelül egyforma erősek vagyunk, és az erőegyensúly fenntartása minden energiánkat felemésztené, ha nem dolgoztunk volna ki valamilyen áthidaló megoldást. Ezért találtuk fel a sakkot – ennek a játéknak egy leegyszerűsített formájával benneteket is megajándékoztalak –, és minden hónap utolsó vasárnapjának hétfőre virradó éjszakáján leülünk játszani. Mivel egy-egy játszma évezredekig is elhúzódhat, nemcsak a végeredmény számít: itt minden lépésnek tétje van. Van, amelyiken háborúk múlnak, és van, amelyiken csak egy verébfióka halála. De számomra – és az ő számára is – minden egyforma fontossággal bír, és ne gondold, hogy ti, emberek, különösen ki-vételezettek volnátok.

FIÚ: Én nem is gondolom.

KOLDUS: Dehogynem. A lelked mélyén te is azt hiszed, hogy én, a te istened, csak a képzeleted szüleménye vagyok. És nemcsak én, hanem az egész világ, Editet is beleértve. Bár ami őt illeti... *hatásszünetet tart*. Halljam, mi a kívánságod!

FIÚ: *dadogva az izgalomtól*. Lehetséges volna? Megtennéd nekem?...

KOLDUS: Sokkal nagyobb ajándékot kapsz tőlem, mint amire számítasz. Neked adom ezt a szerelmet egész életedre. Még tizenöt év múlva is elutazol majd egy Duna-parti kisvárosba, mert valakitől azt hallottad, hogy Edit oda ment férjhez, és egész nap járni fogod a város utcáit a nyirkos decemberi hidegben, hogy véletlenül találkozz vele; cipőd átázik a lucskos hóban, a kezed lilára fagy, mert a kesztyűdet a vonaton hagytad... Elvehetem-e tőled ezt a napot, amelyen mellesleg nem fogod őt látni, elvehetem-e azokért a jelentéktelen kegyekért, amelyekben az esküvőig fog részesíteni, és amelyekben egyébként is csak kezdetben lelsz örömet, cserében az együtt töltött órák unalmáért?... Ne maradjon-e meg inkább annak a hóolvadási délutánnak az emléke, amikor először láttad meg őt a gimnázium folyosóján? Ahogy ott állt az ablaknál, és a feje mögött bukkott le a nap a Kálvária-domb mögé, és a haja felragyogott, mintha dicsfény övezné – nem tagadom, ez a látvány rám se maradt volna hatástalan... Ezt vegyem el tőled egy majdan ritkán és kelletlenül táruló asszonyi ölért, amelyet bevallani nem mert, de egyre fokozódó csömörrel fogsz elhagyni valahányszor? Holott én el tudom intézni, még ha időnként közbe is kell avatkoznom, hogy ez a szerelem az életed végéig tartson, és mindig akkor ébredjen fel benned újra, amikor a legnagyobb szükséged lesz rá. Ez az én ajándékom.

FIÚ: *magában*. Szélhámós! Vén hülye!

SZERZŐ: Ezt gondolta a Fiú, és majdnem hangosan ki is mondta, de szégyellte a szeméből patakozó könnyeket...

Amikor kifújta az orrát, és fölnezt, észrevette, hogy a ballonkabátos hevesen integet feléjük, az óráját mutogatva.

FIÚ: *maró gúnnyal*. Uram, úgy látom, Gábrriel akar tőled valamit.

KOLDUS: Az ördögbe, lejárt az időm. A te poharadban még maradt bor, add ide! Mennem kell!

Küssza a bort, aztán földre zuhanó test, felborult szék döngését halljuk.

FIÚ: Segítség!

PINCÉR: Mi történt?

FIÚ: A Jóisten ... a bácsi rosszul lett.

SZERZŐ: A ballonkabátos és a Céllövöldés abban a pillanatban felállt és kifelé indult. A Céllövöldés újságpapírba burkolt tárgyat tartott a hóna alatt; a kijáratnál beleütközött a ballonkabátosba, elejtette a csomagot. A papírból összecukható sakktábla került elő; a padlóra esve szétnyílt, bábui szétszóródtak. A két férfi megvető pillantással mérte végig egymást, aztán leguggoltak és nekiláttak összeszedni a sakkfigurákat.

PINCÉR: Hát ez bekrepált. Nem kellett volna annyit innia. Egy ilyen legyen-
gült szervezetnek nem sok kell.

FIÚ: *nyöszörögve.* Az nem lehet, hogy a bortól...

PINCÉR: Ne siránkozz! Nem mondta senki, hogy te ölted meg. Emberek, segítsen valaki, kivisszük az öreget a raktárba, amíg megjönnek a hullaszállítók.

SZERZŐ: *a Fiú hangterében.* Többen ajánlkoztak – én is, de végül tehetetlenül hagytam, hogy a felnőtt férfiak félresodorjanak. Letettem az asztalra az ötvenest, és kimenekültem az utcára.

A céllövölde romjainál, amikor a Csodaszarvas teteme már a trófeától megfosztva, lenyúzva és szétdarabolva hevert, Magyary Hunor főlegyenesedett, és a pillanat ihletétől megszállva, körbemutatott véres jobb-
jával:

MAGYARY: Ezen a helyen fogjuk felépíteni a vadásztársaság új székházát!

Körvadászat

Nyírfa s tükkörképe a tóban: kártyalap.

*Isten és Sátán kártyáznak az őszi
táj asztalán – Isten veszít s fizet
lerogyó szarvast, felbukó nyulat.*

S jönnek a vadászok, puskacsőtorkolat

szemük is, a véráztatta iszákon

Európa térképe: vérfolt-fővárosok,

szájukat nyitják – csontokkal fehérlő lövészárkokat.

A tó partján döglött halak

hevernek, mint kivájt szemek, – a vizek megvakultak,

s jönnek a vadászok, a láthatár, mint halszáj, összezárul,

s égtájak célkeresztjén megáll és vár a vad.